

Az író joga.

Írta: Balassa Imre.

Ha kitalálok valami új suvikszot és szabadalmat veszek rá, akkor jaj annak, aki azt a suvikszot gyártani meri akár Valparaisóban. A chilei köztársaság törvénye is védi a föltalálói jogomat és súlyos pénzeket ítél nekem a világ minden tájának igazsága a cipőfénymazamért. De ha én szerencsétlen, véletlenül magyar író vagyok és én duplán szerencsétlen, tehetséges is vagyok annyira, hogy a darabomat amerikai színpadokon adják százszor, kétszázszor is, akkor elvihetik bátran az íróasztalomat adó, esetleg ki nem fizetett übeciherek fejében. A milliomos amerikai színházdirektorok százezreket kereshetnek azokon a szavakon, amik az író véres álmodású, mámoros és kora halálra szánt lelkéből születik — de az író, szegény, pikkolót vacsorázik a kávéházban. Persze, a kormányok, az évek során át egymást váltogató kormányok nem értek rá arra, hogy megvédelmezzék a legszentebb jogot, a szellem, a lélek fönséges munkájának jogát. A halhataflan frázis, a politikai üresfejűség lefoglalta minden idejüket. És így előállt az a nevetnivalóan szomorú helyzet, hogy a hatalmas, mindenünkre éhes molocchal, a gazdag, nagy étvággyú Amerikával szemben éppen az írói jogokat nem védelmezte a magyar törvény. Egy kis rongyos egyezményen mult az egész, egy formalitáson, de ez a formalitás milliókat lopott ki szegény magyar tollforgatók lyukas zsebéből. Az „Ördög“ diadalmasan járta be az amerikai színpadokat, magyar dalok, operettek is sikeresen növelték amerikai színházspekulánsok vagyonát, de a szerzőik mindebből csak kis újsághíreket kaptak.

Gyalázatos, lázító állapot volt ez, fogcsikorgatásra készető, hogy uzsorások szabad prédája, cinikus örömmel fölhasznált vagyonszerző eszköze legyen a mi lelkünk, a mi verejtékes munkánk, a mi drága léleffel fizetett tehetségünk. És mindez miért? Egy kis formalitás, egy kis bürokrata-nagyképűség és az irodalom föltétlen lebecsülése, semmibevevése miatt.

Hát, én Istenem. Olyan dúsak vagyunk mi földi javakban, hogy kiengedhetjük a kezünk-ből azt a néhány milliót? Vagy olyan nagyon gondoskodtunk az íróink megélhetéséről, hogy nem szorultunk Amerikára? Lám, a gazdag Anglia, meg Franciaország, Németország és a többiek, a dúsak, a fölöttünkállók, az irigytek nem így vélekedtek. Ők megvédték már régen az író jogát a tengerentúli kalózkodással szemben. De a mi írónk vagy zeneszerzőnk az vándoroljon ki, legyen osztrák állampolgár mint Lehár, ha meg akarja védelmezni a legelemibb anyagi érdekeit.

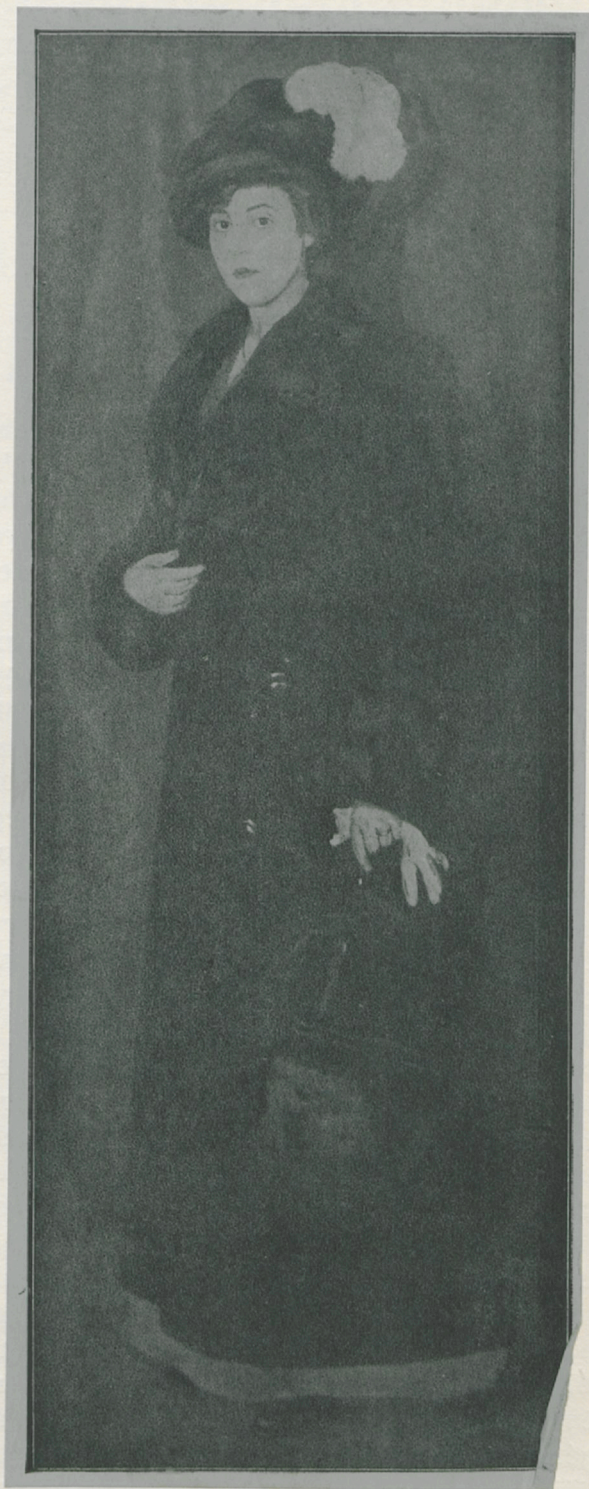
Nem akarok nyílt kapukon dörömbölni egy kasirozott Botond-buzogánnyal. Ez az ügy lényegében és formáiban már elintéződött pár nap előtt. Nem is kellene rá több szót elvesztegetni, ha a jelentősége nem volna annyira egyetemes, olyan általános minálunk. És ha az igazság, ami benne foglaltatik ebben a lezárt aktában, nem volna olyan fájdalmasan magyar igazság, magyar betegség, magyar átok.

Évtizedeken át nem lehetett elintézni ezt az ügyet a politika miatt. És sok más ügyet. Ez csak megnyit egy perspektívát, amelyben látunk még sok egyebet is, az Újvilágba vándorló millió és millió dolgos magyart, a tudóveszt, a nyomort, a gazdasági nyomor infernális örvényeit, mindent, amivel nem lehet törödni, mert első a sok kortesjelző. Ezt a

sok nagy, gyászos és átkos állapotot, szegényt mind fölidézi ez az ügy. Mert ezt végre elintézték, de a többi még várhat. És ez így lesz az idők végtelen során át.

Ennek az országnak az a baja, hogy tele van busuló kurucokkal. Kacsaringósbajszu és fantasztikus egyéniségekkel, akiket a politikai elnyomottság termelt, akiknek az egész existenciája az, hogy búsulhatnak. És mi nemzeti hőskül tiszteljük őket, holott ki kellene verni valamennyit. Dolgozni kell uraim, nem búsulni.

Most is, hogy ez az ügy leviharzott, ez a szerzői jogvédelmi ügy, egy utolsó momentum ütött fejbe legjobban. Az egyezmény meg volt. Az utolsó formalitás hiányzott még. Hogy az Egyesült Államok nagykövete és a magyar miniszterelnök aláírják az egyezményt. A finom ész ez az ügyet itt befejezettnek venné. De nem. Az akta még hónapokig hevert a külügyminisztériumban, mert az amerikai nagykövet nem akart, vagy nem jöhetett hozzánk és a magyar kormány ragaszkodott hozzá, hogy itt írják alá a szerződést. Ez szép és helyes, a könnyű jogfeladásnak nem vagyok barátja. De ebben az esetben más volt a fontos, nem a jog. Az a sok ezer forint, ami ezalatt kilopódott a zsebünkből, ez a fontos, nem a presztízse. Ezt valószínűleg tudta a kormány is, de nem mert lemondani a formáságról, mert kikapott volna a kurucoktól. Ez kérem, politikai érdek volt. Megint politikai érdek. Ámbár én azt hiszem, hogy a politika céljai megint mások. A jólét, az ország polgárainak boldogsága, ez a politika célja. De nálunk, mint ebből az esetből is kitűnt, első a pártok érdeke, a lármás demagógok nyomorúlt színpadi existenciája, első a halhatatlan frázis.

Körmendi-Frim Ervin festménye

FELESÉGEM